

E. Romanov and T. Sytko method to determine the nature and volitional qualities of the child; method "Steps" by B. Rat to determine the self-esteem of the child; anxiety test by Temml R., M. Dorka, V. Amen; pictorial test "Family Picture" and so on. These techniques give people the opportunity to reflect on their own and interpret (explain) internal and external reality. Guidelines to overcome anxiety were developed for social workers, teachers and parents of pre-schoolers, as well as means of combating aggression by tale-therapy; the definition of self-esteem of the child, the formation of volitional qualities of a child.

Keywords: *troubled family, socialization, methods, techniques, self-esteem, volitional qualities, character, anxiety test, social and pedagogical work*

УДК 378.147:364.62

НАРІЖНІ КОМПОНЕНТИ ТА ПОВ'ЯЗАНІ З НИМИ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ: МОНІТОРИНГ ТА ФОРМУВАННЯ

С.О. КУБИЦЬКИЙ, кандидат педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail:kubitskiy@ukr.net

Анотація. *На основі методу системного спрощення розв'язано завдання щодо визначення наріжних компонентів та пов'язаних з ними особистісно-професійних якостей майбутніх соціальних працівників. Це дозволило як побудувати таблицю відповідності способів освоєння людиною світу (аксіологія, праксеологія, гносеологія) суб'єкт-особистістним, суб'єкт-суб'єктним, діяльністним компетентностям, а також критеріям, показникам, соціально-перцептивному, інтеративному, комунікативному компонентам професійної готовності майбутнього соціального працівника, так і окреслити певні шляхи актуалізації та розвитку зазначених компонентів і діагностичний інструментарій їх вивчення, що у перспективі дозволяє побудувати цілісну систему моніторингу професійної підготовки майбутніх соціальних працівників та розробити ефективні психолого-педагогічні стратегії актуалізації та формування компонентів професійної готовності майбутнього соціального працівника.*

Ключові слова: *критерії та показники професійної готовності студента-соціального працівника, система моніторингу, психолого-педагогічні стратегії актуалізації та формування компонентів професійної готовності майбутнього соціального працівника.*

Актуальність (Introduction). Як засвідчує аналіз сучасної соціокультурної ситуації та наш практичний досвід, діяльність соціального працівника дедалі більше набуває особливого статусу, оскільки із загостренням соціально-економічних проблем соціальні працівники активніше залучаються до вирішення гострих проблем суспільства: вони не тільки допомагають соціально незахищеним верствам населення (похилим людям, інвалідам, проблемним дітям, особам з психічними порушеннями, сім'ям із «групи ризику», особам з девіантною поведінкою, хворим на СНІД та ін.), але й беруть участь у розробці законодавчих актів, що покликані більш повно відобразити інтереси різних верств населення. Оскільки соціальна робота є інтегративною складовою життя суспільства і спрямована на усі його проблемні прошарки, необхідність у соціальній роботі існуватиме доки існує суспільство, навіть за найвищого його розквіту, не кажучи вже за суспільство у кризовій ситуації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Відповідно, нині розроблені теоретичні та практичні засади соціальної роботи, пов'язані з дослідженнями науковців, присвячених: різним аспектам діяльності фахівців з соціальної роботи (Ю. Азаров, Н. Амінов, О. Базаєва, В. Бочарова, Ю. Галагузова, Н. Гарашкіна, М. Гуліна, Л. Гусякова, І. Зайнишев, І. Зверева, І. Зимня, А. Капська,

Г. Кузнєцова, Н. Кузьміна, Н. Кухарев, О. Леонтєв, А. Маркова, П. Павленок, В. Панок, В. Сластьонін, Б. Сосновський, Е. Холостова, М. Фірсов, Н. Шмельова, А. Щербаков та ін.); дослідженнями, що розкривають основні положення теорії і методики підготовки спеціалістів з соціальної роботи у системі вищої школи (В. Беспалько, В. Бочарова, В. Гуров, О. Іващенко та ін.); дослідженнями різних форм соціально-психологічної дії на особистість (Г. Андрєєва, М. Богомолів, О. Бодальов, Ю. Ємельянов, Г. Ковальов, Л. Петровська, Т. Яценко та ін.) [1; 3; 5; 9].

У контексті інноваційних форм освітньої діяльності щодо професійної підготовки фахівця з соціальної роботи в вищій школі обґрунтовуються теоретичні та практичні основи вдосконалення професійної підготовки, спрямованої на формування спеціаліста як творчої особистості, що поєднує в собі високий професіоналізм із соціально-психологічними якостями гуманіста, здатного ефективно вирішувати соціальні проблеми сучасності.

При цьому проблемним постає аналіз наріжних компонентів фахівця з соціальної роботи, які мають визначити шляхи їх формування у процесі професійної підготовки. Йдеться про наявність великої кількості особистісно-професійних якостей фахівця з соціальної роботи, діяльність якого реалізується у рамках професій «людина – людина».

Відповідно, надзвичайно актуальною постає проблема визначення наріжних компонентів та пов'язаних з ними особистісно-професійних якостей майбутніх соціальних працівників і відповідного діагностичного інструментарію, що й постає **метою статті (purpose)**.

Результати (Results). Як засвідчує аналіз наукової літератури, соціальний працівник характеризується великою кількістю якостей – особистісних новоутворень. Наше завдання – привести їх до системної єдності завдяки **методу системного спрощення у рамках системного аналізу**: на думку Ю.А. Черняка, системний аналіз – «це засіб боротьби зі складністю, засіб пошуку простого у складному» [11, с. 51], при цьому, як зазначає У. Ешбі, «теорія систем має будуватися на методі спрощення і, по суті, бути наукою спрощення... в майбутньому теоретик систем повинен стати експертом зі спрощення» [12, с. 77]. Як писав Я.А. Коменський, «істина може бути тільки єдиною і простою; помилка ж може мати тисячу видів» [6, с. 483].

Розвиток сучасної науки привів до наріжної інтегративної категорії, яка фокусує в собі у системному вигляді особистісно-професійні якості людини. Це категорія «компетентність», яка постає тим *парадигмально-теоретичним фокусом*, навколо якого сконцентровано теоретичні і практичні дослідження у галузі професійної підготовки сучасного фахівця. «При цьому у силу сучасних соціокультурних та економічних умов існування держав та етносів людина як особистість та суб'єкт історії виходить на новий цілісний рівень свого розвитку, який передбачає інтеграцію морально-духовного та інструментально-практичного аспектів пізнання і освоєння дійсності людиною... Компетентність, яка поєднує актуальне і потенційне (компетентність як готовність до певного виду діяльності), фізичне і психічне (компетентність як синтез знань, умінь та навичок, як творча якість особистості), теперішнє та майбутнє (компетентність як мобільність знань та умінь, їх націленість на динамічну перспективу та неперервну освіту) може вважатися тим інтегральним концептуальним ядром, який у практичному та теоретичному контекстах уніфікує педагогічні системи, створює новий теоретичний рівень узагальнення у сфері професійної підготовки сучасного фахівця, технологізує цей процес, сповнює його інноваційними концептуальними векторами та постає потужним знаряддям реалізації актуальних завдань сучасної освіти, яка входить в еру інформаційного суспільства» [8, с. 469].

Все розмаїття компетентностей, які окреслюючи велику кількість професійних характеристик особистості, завдяки системному аналізу І. Зимньою зводиться до трьох аспектів:

1) компетентності, що відображають ставлення людини до себе як особистості, як суб'єкта життєдіяльності;

2) компетентності, що характеризують взаємодію людини з іншими людьми;

3) компетентності, що пов'язані з діяльністю людини. Ця класифікація компетентностей реалізує три ключові засади активності людини: *суб'єкт-особистість*, *суб'єкт-суб'єктна взаємодія*, *діяльність* [4], які, у свою чергу, відображають три наріжні способи освоєння людиною світу – аксіологія, гносеологія, праксеологія.

Реалізація системи компетентностей на психолого-поведінковому рівні здійснюється у

контексті готовності людини виконувати ту чи іншу діяльність. Відтак, можна побудувати таблицю, яка системним чином поєднує способи освоєння людиною світу, її наріжні компетентності (сфери компетентностей), а також критерії, показники, компоненти професійної готовності майбутнього соціального працівника.

Таблиця 1

Таблиця відповідності способів освоєння людиною світу компетентностям, критеріям та показникам професійної готовності майбутнього соціального працівника, а також його компонентам

Способи освоєння людиною світу	Наріжні сфери компетентностей людини	Компоненти готовності майбутнього соціального працівника	Критерії та показники професійної готовності майбутнього соціального працівника
ГНОСЕОЛОГІЯ	<i>Суб'єкт-особистість</i>	Соціально-перцептивний	<i>Інтелектуальний показник</i> , що реалізується у контексті <i>критеріїв</i> : індивідуально-варіативного, прогностичного, творчого, професійної прихильності
АКСІОЛОГІЯ	<i>Суб'єкт-суб'єктна взаємодія</i>	Комунікативний	<i>Мотиваційний показник</i> , що реалізується у контексті <i>критеріїв</i> об'єктивного, суб'єктивного, нормативного, соціальної активності
ПРАКСЕОЛОГІЯ	<i>Діяльність</i>	Інтерактивний	<i>Технологічний показник</i> , що реалізується у контексті <i>критеріїв</i> : результативного, процесуального, професійної навченості, актуальної даності

Як засвідчує аналіз наукових джерел та наш педагогічний досвід, сформованість **комунікативного компоненту** професійної готовності забезпечує майбутнього спеціаліста з соціальної роботи такими важливими *уміннями* як: вести вербальний і невербальний обмін інформацією, а також проводити діагностування особистих властивостей і якостей клієнта; виробляти стратегію, тактику й техніку професійної діяльності, взаємодіяти з людьми, організовувати їхню спільну діяльність для досягнення певних соціально значимих цілей; ідентифікувати себе з клієнтом, розуміти, як він сам сприймається партнером по спілкуванню й емпатійно ставиться до нього; здатність керувати своєю поведінкою в спілкуванні [9].

При цьому комунікативний компонент (що у цілому виражає здатність майбутнього соціального працівника до адекватної комунікативної особистісно-орієнтованої взаємодії з клієнтами) характеризується як швидкою і точною орієнтацією в ситуації спілкування, так і здатністю активно слухати співрозмовника, розподіляти увагу, без помилок передавати інформацію, а також обмінюватися інформацією в різних нестандартних умовах.

Рівень актуалізації й *розвитку* зазначеного компоненту доцільно діагностувати за допомогою тесту щодо виявлення рівня сформованості комунікативної культури соціального працівника (тест В. Соколової [10]). При цьому під комунікативною культурою, слідом за В.Соколовою, можна розуміти системну сукупність умінь і навичок щодо засобів та способів спілкування й законів міжособистісної взаємодії, що сприяють взаєморозумінню, ефективно-му розв'язанню різнобічних завдань спілкування.

Переходячи до другого компоненту готовності майбутнього соціального працівника щодо виконання ним своїх професійних обов'язків, зазначимо, що професіоналізм соціального працівника великою мірою залежить від рівня актуалізації **соціально-перцептивного**

компоненту, який забезпечується такими вміннями як: здатність фахівця використовувати в процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії весь соціально-перцептивний потенціал, всі свої сенсорні системи, що суттєво підвищує ефективність контактування з оточенням, оскільки розширює перцептивний обрій сприйняття світу. Соціально-перцептивний компонент інтегрує перцептивні характеристики, пов'язані із розумінням, урахуванням психоемоційних особливостей іншої людини, з вмінням моделювати соціально-перцептивний образ особистості іншого.

З психолого-педагогічної точки зору, соціально-перцептивний компонент професійної готовності *формується* в процесі пізнання людиною самої себе та оточуючих, що є умовою атрибутивних дій стосовно інших людей та може бути оцінений за допомогою наступних *критеріїв*: точності міжособистісного сприйняття; самооцінки; проективної тенденції, тобто тенденції приписувати свої якості іншим людям; стабільності оцінок, що даються людям; здатності до емпатійної ідентифікації; сенситивності тощо [9].

Дослідження соціально-перцептивного компоненту, де провідну роль відіграє соціальна перцепція, передбачає вивчення провідного аспекту соціальної перцепції – емпатії, розвиток якої може аналізуватися за допомогою методики дослідження емпатії за В. Бойко [7]. Ця методика певним чином інтегрує головні особистісні новоутворення соціального працівника, оскільки емпатія постає способом розуміння іншої людини, осмисленим і одночасно інтуїтивним пізнанням емоційних переживань оточуючих людей. Це передбачає спроможність перейматися афективними орієнтаціями інших, що розкриває співчутливість до їх переживань та передбачає здатність прилучатися до емоційного життя іншої людини, розділяти її емоційні стани, відчувати емоційне благополуччя чи негаразди [7, с. 221].

Інтерактивний компонент професійної готовності студента-майбутнього соціального працівника реалізує його здатність встановлювати й підтримувати вербальний та екстравербальний контакт із співрозмовниками, сприймати їх вислови відповідно до певних комунікативних намірів, що передбачає ведення спілкування гнучко, з урахуванням інтересів партнера й його особистісних характеристик, а також спроможність змінювати комунікативну поведінку, виходячи із ситуації спілкування.

Психолого-педагогічна особливість актуалізації інтерактивного компоненту пов'язана з тим фактом, що вербальна та екстравербальна взаємодія між учасниками відбувається не лише через комунікацію, але і через дії, вчинки, цілісну поведінку, спільну діяльність, спрямовану на реалізацію спільних цілей.

За таких умов інтерактивний компонент професійної готовності реалізується й формується у процесі взаємодії з іншими, а механізмом формування цього компоненту є безпосередня організація спільної діяльності всіх учасників освітнього процесу. Відтак, важко переоцінити роль інтерактивного компоненту професійної готовності у формуванні важливих особистісно-професійних якостей майбутнього фахівця з соціальної роботи.

До інтерактивного компоненту професійної готовності можна віднести як здатність слухати (що сприяє прояву уваги до клієнта та кращого розуміння), так і спроможність здійснювати планування і прогнозування реакцій партнера, готовність спілкуватися «на рівних» з людьми різного статусу; готовність чинити опір (говорити «ні») соціальному оточенню, проявляючи певну самостійність, самодетермінацію, резистентність щодо негативних аспектів соціального оточення, відстоюючи свої переконання; готовність гармонійно взаємодіяти у полі «керування – підкорення» в ієрархії групових зв'язків.

Інтерактивний компонент професійної готовності ефективно *розвивається* за певних передумов, які передбачають встановлення просторового та зорового контакту, спонукання клієнта до психологічного контакту через реципрокту (обопільну) зацікавленість, налаштування соціального контакту у полі спільної діяльності, що передбачає виклик відповідних реакцій з боку клієнта (партнера) та дозволяє виявляти соціальне ставлення для поєднання систем дій.

Для діагностики інтерактивного компоненту професійної готовності доцільно застосувати модифікований опитувальник локусу контролю Дж. Роттера (адаптованого С. Пантелеєвим і В. Століним) [2], що дозволяє визначити активну/пасивну життєву позицію індивіда у сфері соціальних інтеракцій. А це опосередкованим чином дозволяє визначити соціальну спрямованість людини та зрозуміти джерела її життєвої активності, стилі соціальних інтеракцій.

Локус контролю є обопільною характеристикою, оскільки на одному полюсі знаходяться інтернали (характеризуються внутрішнім локусом контролю), на іншому – екстернали (їм притаманний зовнішній локус контролю).

Можна диференціювати певні розбіжності в поведінці між інтерналами й екстерналами.

Інтернали проявляють більшу активність у пошуках інформації, ніж екстернали, а також краще вміють використовувати дані, що містяться в невизначеній ситуації.

Як правило, інтернали більш конструктивно діють у ситуаціях, коли руйнуються їхні початкові наміри; вони вживають певних заходів, щоб перебороти перешкоди, на відміну від екстернатів, які не вміють ефективно чинити опір оточенню.

Інтернали більше зважають на інформацію про результати своїх дій. Їхні вчинки більшою мірою залежать від попередніх успіхів і невдач. Так, наприклад, після невдачі вони намагаються знайти альтернативний варіант дії. Екстернали менше зважають на інформацію про попередні результати, вони більше впertі й менш адаптивні.

Інтернали більш стійкі до тиску суспільної думки й впливу пропаганди. Як правило, вони є нонконформістами, їхні погляди важко змінити.

Більшість екстернатів, на відміну від інтернатів, уникають брати на себе відповідальність [1].

Висновки і перспективи (Discussion). Таким чином, на основі методу системного спрощення ми розв'язали завдання щодо визначення наріжних компонентів та пов'язаних з ними особистісно-професійних якостей майбутніх соціальних працівників. Це дозволило як побудувати таблицю відповідності способів освоєння людиною світу компетентностям, критеріям і показникам професійної готовності майбутнього соціального працівника, його компонентам, так і окреслити певні шляхи актуалізації та розвитку зазначених компонентів, а також приблизний діагностичний інструментарій їх вивчення, що дозволяє побудувати цілісну систему моніторингу професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.

Перспективи дослідження полягають як у розробці цілісної системи моніторингу професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, так і у побудові ефективних психолого-педагогічних стратегій актуалізації та формування компонентів професійної готовності майбутнього соціального працівника.

Список використаних джерел

1. Антология социальной работы : в 3 т. / сост. М.В. Фирсов ; Институт психосоциальной работы. – М. : Сварогъ, 1994. – 234 с.
2. Елисеев О.П. Конструктивная типология и психодиагностика личности / О.П. Елисеев. – Псков : Изд-во Псков. обл. ин-та усоверш. учителей, 1994. – 278 с.
3. Зимняя И.А. Социальная работа как профессиональная деятельность / И.А. Зимняя // Социальная работа и проблемы подготовки кадров. – М., 1992. – С. 26-44.
4. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия / И.А. Зимняя. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с.
5. Капська А.Й. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) : навч. посіб. / А.Й. Капська [та ін.] ; ред. І. Зверева, Г. Лактіонова ; Християнський дитячий фонд, Київський національний педагогічний ун-т ім. М. Драгоманова. – К. : Науковий світ, 2001. – 129 с.
6. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения в двух томах / Я. А. Коменский. – М. : Педагогика, 1982. – Т. 1. – 486 с.
7. Практическая психодиагностика : методики и тесты : [диагностика психических состояний и свойств личности, диагностика межличностных и семейных отношений, диагностика профессионального подбора кадров] / [ред.-сост. Д. Я. Райгородский]. – Самара : Бахрах-М, 2003. – 667 с.
8. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 412 с.
9. Ракушева О. М. Дослідження базових показників, що впливають на формування фахової майстерності майбутніх фахівців із соціальної роботи / О. М. Ракушева // Молодь в

умовах нової соціальної перспективи: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції. 24-25 березня 2011 року. – Житомир, 2011. – С. 294-297.

10. Соколова В.В. Культура речи и культура общения / В.В. Соколова. – М. : Просвещение, 1995. – 192 с.

11. Черняк Ю.А. Простота сложного / Ю.А. Черняк. – М.: Знание, 1975. – 234 с.

12. Эшби У. Несколько замечаний / У. Эшби // Общая теория систем. – М.: Мир, 1966. – С. 160-187.

13. Підготовка майбутніх соціальних працівників/соціальних педагогів до професійної діяльності: колективна монографія / Л. В. Вікторова, Т. І. Ковальчук, О. Б. Кошук, С.О.Кубицький, О. В. Лапа, П. Г. Лузан, О. В. Наконечна, О. М. Прохорчук, І. В. Сопівник, Р.В. Сопівник, Р. О. Тарасенко, Н. Т. Тверезовська. – К. : «ЦП «Компринт», 2016. – 589 с.

References

1. Firsov, M.V. (1994) Antologiiia sotsialnoi raboty [Anthology of Social Work]. Moskov, 234.

2. Eliseev, O.P. (1994) Konstruktivnaia tipologiiia i psikhodiagnostika lichnosti [Constructive typology and psychodiagnostics of personality]. Pskov, 278.

3. Zimniaia, I.A. (1992) Sotsialnaia rabota kak professionalnaia deiatelnost [Social work as a professional activity] / Sotsialnaia rabota i problemy podgotovki kadrov. Moskov, 26-44.

4. Zimniaia, I.A. (2004) Klyuchevye kompetentnosti kak rezultatивно-tselevaia osnova kompetentnostnogo podkhoda v obrazovanii [Key competencies as the effective and targeted basis of a competent approach in education]. Moskov, 42.

5. Kapska, A.Y. (2001) Aktualni problemy sotsialno-pedagogichnoi roboty (modulnyi kurs dystantsiinogo navchannia) [Actual problems of social and pedagogical work (modular course of distance learning)]. Kyiv, 129.

6. Komenskii, Ya.A. (1982) Izbrannye pedagogicheskie sochineniia v dvukh tomakh [Selected pedagogical compositions in two volumes]. Moskov, Pedagogika, T.1, 486.

7. Prakticheskaia psikhodiagnostika: metody i testy: [diagnostika psikhicheskikh sostoianii i svoistv lichnosti, diagnostika mezhlichnostnykh i semeinykh otnoshenii, diagnostika professionalnogo podbora kadrov] (2003) [Practical psycho diagnostics: methods and tests: [diagnosis of mental conditions and personality traits, diagnosis of interpersonal and family relationships, diagnosis of professional selection of personnel]]. Samara, 667.

8. Dubaseniuk, O.A. (2011) Profesiina pedagogichna osvita: kompetentnisnyi pidkhid: monografiia [Professional Teaching Education: A Competency Approach]. Zhytomyr, 412.

9. Rakusheva, O.M. (2011) Doslidzhennia bazovykh pokaznykiv, shcho vplyvaiut na formuvannia fakhovoi maisternosti maibutnikh fakhivtsiv iz sotsialnoi roboty [Research of the basic indexes that influence the formation of professional skills of future specialists in social work] / Molod v umovakh novoi sotsialnoi perspektyby. Zhytomyr, 294-297.

10. Sokolova, V.V. (1995) Kultura rechi i kultura obshcheniia [Culture of speech and culture of communication]. Moskov, 192.

11. Cherniak, Yu.A. (1975) Prostota slozhnogo [Ease of complexity]. Moskov, Znanie, 234.

12. Eshbi, U. (1966) Neskolko zamechaniia [A few comments] / Obshchaia teoriia system. Moskov, Mir, 160-187.

13. Viktorova, L. V., Kovalchuk, T. I., Kochuk, O. B., Kubytskyi, S. O., Lapa, O. V., Luzan, P. G., Nakonetchna, O. V., Prokhortchuk, O. M., Sopivnyk, I. V., Sopivnyk, R. V., Tarasenko, R. O., Tverezovska, N. T. (2016) Pidgotovka maybutnikh sotcialnykh pratsivnykiv/sotcialnykh pedagogiv do profesynoy dialnosti [Preparation of future social workers / social educators for professional activity]. K. : «TsP «Komprynt». 589.

КРАЕУГОЛЬНЫЕ КОМПОНЕНТЫ И СВЯЗАННЫЕ С НИМИ ЛИЧНОСТНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ КАЧЕСТВА БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ: МОНИТОРИНГ И ФОРМИРОВАНИЕ

С.О. Кубицкий

Аннотация. На основе метода системного упрощения решена задача по определению наружных компонентов и связанных с ними личностно-профессиональных качеств будущих социальных работников. Это позволило как построить таблицу соответствия

способов освоения человеком мира (аксиология, праксеология, гносеология) субъект-личностные, субъект-субъектному, деятельностный компетентностям, а также критериям, показателям социально-перцептивного, интерактивного, коммуникативном компонентах профессиональной готовности будущего социального работника, так и очерчивает определенные пути актуализации и развития указанных компонентов и диагностический инструментарий их изучения, что в перспективе позволяет построить целостную систему мониторингу профессиональной подготовки будущих социальных работников и разработать эффективные психолого-педагогические стратегии актуализации и формирования компонентов профессиональной готовности будущего социального работника.

Ключевые слова: критерии и показатели профессиональной готовности студента-социального работника, система мониторинга, психолого-педагогические стратегии актуализации и формирования компонентов профессиональной готовности будущего социального работника.

BASIC COMPONENTS AND PERTINENT PROFESSIONAL QUALITIES OF THE PROSPECTIVE SOCIAL WORKERS: MONITORING AND FORMATION

S.O. Kubitskiy

Abstract. *On the basis of the system simplification method, the task of identifying the cornerstones and the related personality-professional qualities of future social workers has been solved. This allowed how to construct a table of correspondence of methods of human development of the world (axiology, phraseology, gnoseology), subject-personality, subject-subjective, activity competencies, as well as criteria, indicators, social-perceptual, interactive, communicative components of professional readiness the future social worker, and outline some of the ways to update and develop these components and diagnostic tools for their study, which in the long run allows you to build a holistic monitor system end training of future social workers and develop effective psychological and pedagogical strategies and updating components forming professional readiness of future social worker.*

Key words: *criteria and indicators of professional readiness of student-social worker, monitoring system, psychological and pedagogical strategies of actualization and formation of components of professional readiness of the future social worker.*

УДК 378:001.891

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА ЯК БАГАТОПРОФІЛЬНОГО ФАХІВЦЯ

Ю.С. КУБІЦЬКИЙ, кандидат економічних наук, доцент МАУП

Анотація. *На основі методу системного спрощення зроблена спроба обґрунтувати структуру професійної компетентності економіста як багатoproфільного фахівця, що вміщує два типи компетентностей, котрі реалізують як три багатoproфільні компоненти компетентностей (суб'єкт-особистіть, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, діяльність) так і три спеціалізовано-фахові компоненти компетентностей (мотиваційно-ціннісний, рефлексивно-регулятивний, функціонально-процесуальний компоненти) економіста. За таких умов процес професійної підготовки майбутнього економіста має орієнтуватися на формування зазначених типів компетентностей, що дозволяє побудувати чіткий алгоритм зазначеного процесу. У подальшому важливим постає обґрунтування системи функціонально-змістового співвідношення двох типів компетентностей та розробка конкретних шляхів їх формування у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі.*

Ключові слова: *економіст, професійно-особистісні компетентності майбутнього економіста, багатoproфільний фахівець, творчий характер діяльності економіста.*

© Ю. С. Кубіцький, 2017